

Södra Backa i Gunnarskog var bostad åt släkten Ehrencrona

Det finns många gamla intressanta gårdar i Gunnarskog, som helt säkert gömmer på många märkliga minnen ur bygdens historia. Åtskilligt av detta finns väl bevarat, medan en stor del är borta. Det berättas att man vid en tidigare restaurering av Gunnarskogs kyrka fann en hel del gamla pergament och handlingar, varav en del var upptecknat på kalvskinn. Men den tidens människor hade inte någon pietet för bevarandet av sådana saker. Det betraktades som "skräp" och brändes upp. Det var långt senare man började förstå att det var handlingar av kanske omistliga värden som gått förlorade. Men då var det försent att reparera skadorna.

De som håller på att utarbete en sockenbok för Gunnarskog har emellertid mycket att ösa ur. Det är därför med stort intresse man motser denna sockenbok, som kan ge värdefulla upplysningar inte blott om de gamla järnbruken och deras historia, utan även om många av de gamla gårdarna och deras bebyggare från äldre tider.

En gammal gård som säkert har en intressant historia och vore värd en grundligare forskning, är Södra Backa i Gunnarskog, som nu äges av hemmansägaren Hilding Bergfjord. Särskilt tyder bebyggelsen på att man här befinner sig på historisk mark. De väldiga mossbelupna stengärdesgårdarna kring gården talar därom sitt tydliga språk. Hr Bergfjord berättar att det tidigare fanns ännu mer av dessa stenvägg, men mycket har raserats och åtskilligt med sten togs till utbyggnad av kyrkogården när den ombyggdes.

Enligt den skrift som utarbetades av Linus Brodin till hufvudstaden av kyrkans 200-årsjubileum år 1927, skulle gården Backa ha ägts och skattlagt år 1540 för bonden Erik i Backa, som skulle vara den förste kände

bonden i hemmanet. Å listan för Älvsborgs lösen 1613 är bonden Olaff upptagen för skatt av 12 mark för sig och hustrun samt knekten Per Torbiörnsson.

Enligt jordaboken av 1685 är Backa gammalt militie-hemman och reducerades såsom sådant från kanslirådet Jonas Klingstedt 1682, vilken emellertid återbekom detsamma påföljande år.

Sedan är gårdens historia mindre känd. De handlingar Hilding Bergfjord plockade fram ur sina gömmor, sträcker sig inte så långt tillbaka i tiden. I ett ägodelningsskifte från år 1833 skymtar man bland namnen kronobefallningsman M. Sandelin, disponent vid Fredros-Verken, som ombud för fältkamrer L. D. Larsson. Denne Larsson dominerade ju en lång tid som ägare av både hyttor och järnverk och räknades väl som den mest kände industrimagnaten i hela västra Värmland, innan hans lyckas sol dalade och han fick se sig berövad både makt och ägodelar.

Enligt uppgift skulle Backa gård ha uppförts i början på 1830-talet av klockaren och organisten Jonas Ullmark. Han var född i Karlstad och tillträdde befattningen som skolmästare i socknen 1832. Han var en sådan klockarfar, som skulle allting bestyra, som det heter i visan. Sålunda var han "avsynare" av byavägarna i socknen, var ordförande i fattigvårdsdirektionen och hade även till uppgift att försegla brännvinsredskapen. Vidare hade han vården av medicamenterna under den första koleraepidemien 1851, fick ombesörja att postväskan mellan prästgården och Vagge i Ny socken avgick i rätt tid. Till allt detta kom klockarsysslan och befattningen som byskollärare.

Gården var alltså klockargård en tid, men den blev även häradshövdingeboställe. Den såldes nämligen till häradshövding Samuel Ehrencrona, vilken alltså blev ägare till Backa någon gång på 1840-talet och sedan innehades av dennes släkt in på 1900-talet. Den sista av släkten Ehrencrona, som bodde här fram till 1913 var fröken Elisabeth Ehrencrona, vilken sedan flyttade till Arvika, där hon bodde några år.

Under senare delen av fröken Ehrencronas tid i Backa hade gården tydligen förvärvat av Jössefors AB då en lagfartshandling av år 1914 förmåler att nuvarande ägarens far, nämndemannen Carl Carlsson, tidigare bosatt i Rud, Arvika socken, förvärvat egendomen av Jössefors bruk.

Carl Carlsson var på sin tid en känd och uppskattad jordbrukare. Han beklädde många kommunala sysslor och var dessutom ledamot av kyrkoråd och skolstyrelse, kyrkovård och nämndeman m. m. Han avled 1941, då gården övertogs av sonen Hilding, som antagit namnet Bergfjord.

Han håller nu på att renovera den gamla gården. Det är en stor och rymlig gård med många rum, men kräver givetvis en upprustning. Och den ser ut att bli ganska grundlig, så om några år känner man sig inte igen när arbetet blir slutfört. Men det kostar mycket pengar och arbete att renovera gamla gårdar. Och Bergfjord är även medveten därom och ämnar inte göra allt på en gång. Men gårdens yttre blir i stort sett bevarad. Och det gläds man åt, ty den gömmer på en intressant historia både som klockargård och häradshövdingebostad under gången tid.

Nic.

S. Backa i Gunnarskog som på 1830-talet uppfördes som klockargård.